



Galeb

T R S T

DECEMBER 1954

LETO 1.

ŠTEVILKA 2

Galeb

LIST ZA MLADINO

Izhaja mesečno, izdajatelj in odgovorni urednik je Ivan Grbec. Ureja ga uredniški odbor. Uredništvo in uprava je v Trstu ul. Gimnastika 72 - tel. št. 44-318. Tiskano z dovoljenjem AIS - Tiskarna »Graphis«, zadruga tiskarjev z o. z. v Trstu.

Naslovna stran - delo Roberta Hlavatyja. Ilustracije k pripovedki Okameneli Ajd - delo akadem. slikarja Cvetka Ščuke, ilustracije k pesmi Zaba in k pesmi Kot očka moj - delo slikarja Milka Bambiča.

V S E B I N A

| | |
|--|----|
| Hinko Medič: Božična | 1 |
| Charles Vildrac: Levovi naočniki | 1 |
| Angiolo Silvio Novaro: Tajnosti | 4 |
| Jože Pahor: Okameneli Ajd | 5 |
| Bršljanski: Simonu Gregorčiču | 10 |
| Rado Beđnarik: Po naši lepi domovini | 11 |
| Skalar Fr.: Zaba | 13 |
| Vladko Kogoj: Kapitan Peter | 14 |
| Anica Požar: Kot očka moj | 16 |
| Ivan Teuerschuh: Jakec, tako pa ne gre | 17 |
| Slava Pahor: Cesar Boris ne ve | 17 |
| V. J. K.: Veter in drevo | 18 |
| Mitja Volčič: Trije goli | 18 |
| Vitko Musek: Filmski obzornik | 20 |
| Anica Kalan: Za pridne roke | 21 |
| Mladina piše | 22 |
| Gojko: Križanke in uganke | 24 |

HINKO MEDIČ

Božična

*Srebrno dol z griča
zvon v noč zadoni,
zapoje, zaklenka:
»Se Jezus rodi!«*

*V višavah tam zvezda
se v zlatu blešči,
oznanja pastirčkom:
»Se Jezus rodi!«*

*Otrok v svoji sreči
v blesk drevca strmi,
se Jezus rodil je,
ga zdaj obdari.*



CHARLES VILDRAC

Levovi naočniki

KRALJEVA STAROST

Ubog lev, ki je videl vedno manj in ki je tudi jedel vedno manj, se je nekega dne odločil za nekaj težjega, kakor je mislil; povabil je najvišjega častnika, da bi lovil skupaj z njim. Tiger se je pokazal počaščenega zaradi naklonjenosti, toda je kmalu opazil, da je njegov vladar postal omahljiv in neroden. Medtem ko sta oba obedovala zebro, ki jo je ubil tiger, je kralj čisto jasno spoznal, da ne vidi več dovolj za lov. A komu naj bi zaupal to skrivnost, če ne svojemu zvestemu oskrbniku? To je storil, ne da bi prikrival svojo bedo in svoje ponižanje.

Tiger bi se najraje prekopicaval od veselja, toda hlinil je osuplost; poiskal je besede, ki naj bi ugajale njegovemu gospodarju in izgledal je tako razburjen kot še nikoli. Slednjič se je ponudil, da bo odslej v največji tajnosti lovil za kraljevo mizo. Lev, ginjen od tolikšne vljudnosti in plemenitosti, je ponudbo sprejel.

Gorje! Dva dni pozneje so vse živali zvedele, da kralj izgublja vid in da ne more več na lov. Naslednji teden je šoja vsepovsod blebetala, kar ji je povedala želva sama, da je kralj položil nanjo svoje ogromne šape, ne da bi jo videl.

»Želva je vendar velikanska,« je ogorčeno vzkliknila pikapolonica, ki je slišala to zgodbo.

Nekega dne je najstarejši levič, princ prestolonaslednik, ves pretrenen priteklo h kralju in mu povedal:

»Dedek, slišim, kako povsod šepetajo, da se boste odrekli prestolu, ker ne vidite več in da bo vaše mesto zasedel tiger vse dotlej, dokler ne postanem polnoleten. Kaj je to res?«

Kralj bi od jeze najraje zatulil. Dvakrat je obšel brlog, da bi se obvladal, nato je odgovoril, kolikor je mogel naravno:

»Otrok moj, res je, da se mi je vid zaradi presuhe letne dobe rahlo skalil. Vselej je bilo tako, a nimam namena, da bi se odrekel prestolu. Poiskal in kaznoval bom klevetnike, ki prenašajo lažnive vesti.«

Takoj nato je stari lev imel poseben razgovor s tigrom. Strogo mu je rekel: »Verjel sem, da si zmožen čuvati državno tajnost. A ne, ti si govoril. Zdaj že ves svet ponavlja, da bo kralj izgubil vid in da ...«

Tiger ni pustil, da bi končal:

»Veličanstvo«, je zakričal, »prisegam vam na svojo kožo, da nisem rekel niti besedice! Vem, da krožijo zdaj nesmiselne govornice in jaz sem prvi, ki jih zanikam. Sumim neko klepetavo ptico, da je slišala, kar ste mi povedali oni dan na lovu. Mar niste opazili krokarja, ki je na veji čakal, kdaj končava z obedom, da se nasiti z najimi ostanki?«

Kralj ni videl krokarja. Odločil se je torej, da pokliče tega prostaškega ptiča; po tigrovem nasvetu pa se je premislil. Povsem preprosto je izjavil, da pojde na lov čisto sam. Zapustil je svojo okolico in odšel na dolg sprehod.

V vsej dolžini je prekoračil kraljevo posest in dvajsetkrat zarjovel svoj bojni klic: to je pošten opomin, ki ga lev vedno pošlje divjačini.

In o tem sprehodu so živali govorile: »Kralj ima vendar še zadosti dober vid za lov. Lagali so nam«. Kralj je z zadovoljstvom ugotovil učinek svoje zvižgače, toda brž, ko je prekoračil goro in reko izgubil iz vida, je v mislih na neizbežni padeč začel hoditi potrto.

Zavil je skozi gosto trnje, kjer so ga veje grabile za grivo, mu opraskale gobec in boke. A to mu je bilo skoraj prijetno, ker ga je spominjalo na nekatere težke love. Kar hitro je dospel na široko peščeno ravnino, kjer so tu pa tam poganjale pritlikave palme in divje fige. To je bilo za lep konec še vedno sončnega dneva, in kralj je bil spet dobre volje, ko je čutil vročo zemljo pod šapami in ravnino pred seboj. Hotel si je dokazati, da ima še vedno mišice in dobra pljuča ter je z ogromnimi skoki zdirjal po planoti. Pretelk je milje in milje, naskakoval griče, preskakoval izsušene struge potokov in preganjal pred seboj antilope in žirafe, za katere se še zmenil ni, ker ni bil lačen. Slednjič je njegovo obnašanje obrzdal nekakšen nemir in ga celo hipoma ustavil. Zavohal je človeka.

»Kaj!« si je rekel, »ljudje tukaj? Ne vidim nikogar; prav zares imam slab vid! Skrijmo se in vohajmo!«

Odkril je dovolj globok jarek in zlezal vanj. V jarku je našel potoček, mimo katerega je hodil preudarno; jarek in potoček sta opisovala muhaste zavoje. Nenadoma se je kralj okrenil in je zadržtel. Voh ga je opozoril, da je človek čisto blizu. Hkrati se je razlegel krik groze in lev je videl tri korake pred seboj na pragu votline silno starega moža, ki je čepel na slabi rogoznici in ga trepetaje opazoval. Mož je spustil na tla

kos debele skorje in je imel na nosu ter pred očmi čuden okras, ki ga kralj ni še nikdar videl.

»Usmiljenje, gospod lev!« je zakričal starček in se vrgel na tla. »Dovolite, da mirno umrem s pogledom obrnjenim v nebo in poslušajte ta potoček! Star sem že več kot sto let, strašno dolgo že nisem jedel kaj dobrega in vso svojo kri bi lahko zajel v prgišče svoje roke.«

Kralj ni imel niti najmanjšega namena, da ubije starca.

Usedel se je in mirno vprašal: »Kaj vendar počenjaš tukaj?«

»Gospod,« je odgovoril mož, »umaknil sem se svetu. Stanujem v tej votlini, hranim se s suhimi figami, pijem vodo iz tega izvira in berem to knjigo, ki vsebuje vso učenost in vso človeško modrost.«

»Ali ta košček skorje ti imenuješ knjigo?«

Nekoliko pomirjen se je starec zasmel. Izrabljene platnice njegove knjige so resnično izgledale kot skorja. Pokazal je levu strani, pokrite z malimi znamenji, ki imajo nek smisel za človeka. Ko je lev razumel, ga je obšla neizmerna otožnost.

»Človek,« mu je rekel, »tudi ti si star, kakor sem jaz, pa še lahko razločiš ta znamenja, o katerih govoriš! Jaz komaj vidim knjigo. Imel sam jo za košček skorje.«

»Nedvomno nisem videl nič boljše kot ti, gospod,« je odvrnil stari puščavnik, toda da lahko berem, se moram zahvaliti svojim naočnikom, tem steklom, ki jih vidiš na mojem nosu.«

Kralj je mislil, da se starec norčuje iz njega in je hotel naočnike poizkusiti. O, čudo! Ko je imel stekla pred očmi, se mu je zdelo, da je spet našel izgubljeni svet. Na vršičku travne bilke je opazil mušico; v starčkovi bradi je zagledal uš in utripati je videl tudi prvo zvezdo na blestem nebu.

Od veselja je tako strašno zatulil, da je puščavnik padel na zadnjico.

»Človeški dedek!« je vzkliknil levji dedek, »pustim ti življenje, toda pod pogojem, da mi daš tvoje naočnike!«

Puščavnik je sprejel milost, misleč, da bi mu kralj kaj lahko obenem z življenjem vzel tudi naočnike. Ne da bi ga vprašal, je uravnal s tenki mi, usnjenimi jermenčki stekla levu na široki obraz in pritrdil okvirje na njegova kosmata ušesa.



Kralj se mu je silno ginjen zahvalil, mu zagotovil svojo zaščito in se poslovil. Ko se je vračal v gorovje, je poskakoval kot kakšen levič. Spotoma je ubil mlado gazelo in jo odnesel v gobcu, da bi jo lahko vsak videl.

Na dvoru so se silno začudili; in ker so pretiravali vse novice, je naslednjega dne vsak zatrjeval, da je kralj ne le dobil vid nazaj, ampak tudi, da ima pripravo, s katero lahko vidi skozi skale in skozi debela drevesa.

Tigra je popadla zlatenica. Od tega mu je še vedno ostalo malo rumenice v belini oči.

Naenkrat je stari kralj, o katerem so mislili, da mu je odzvonilo, postal tako mogočen in slaven, kot še nikoli ni bil.

Živali so se gnetle ob poti, kjer je hodil, da bi videle njegove naočnike in se niso mogle premagati, da mu ne bi zastavljale tisoč vprašanj, odkod ima ti-dve čudežni kolesci, prozorni kot zrak in trdi kot kamen.

Kralj je preprosto odgovoril, da je povprašal po zdravilnem leku svojega prijatelja — kralja ljudi, ko je občutil, da mu vid rahlo slabi. Kralj ljudi je kralju živali podaril lastne naočnike.

Stari lev je slednjič verjel, da se je vse zares tako zgodilo. V trenutku hvaležnosti je izdal zakon, s katerim je prepovedal levom odslej naprej napadati ljudi. Ta zakon je še naprej opozarjal: lev naj se ne vrže na lovca, dokler ta ni navalil nanj.

Na dvoru je živel med drugimi opicami opičnik z ženo in dvema otrokoma. Starejšega, ki je bil za svoja leta zelo resen, so imenovali za prvega slugo levovih naočnikov; to se pravi, da je moral vsak dan z bananovo lupino očistiti stekla in trdno nataktniti dragoceno pripravo na vladarjev vrat in ušesa.

Kralj je spet sprejemal. Nič več ni tvegala, da bi hodil po želvi in lahko je odzdravil mravlji, kadar je stopila na prag njegovega brloga.

Tiger je dobro razumel, da mu je spodletelo, zaenkrat je potlačil častihlepje in odložil uresničitev svojih načrtov. Razen tega so kraljevi naočniki nanj, kakor na ves vet, naredili silen vtis. Bal se je, da ne bi mogel kralj z njimi brati misli svojih podložnikov.

(Se nadaljuje)

ANGIOLO SILVIO NOVARO - PREVEDEL ALOJZ GRADNIK

Tajnosti

*Kje nekega dne
spočije se list, ki po zraku
spreleta v jeseni se mraku?
— Nihče ne izve!*

*Kaj je besedi
povedal zefir na gredici
rastoči pomladni cvetlici?
— Nihče slišal ni!*

*Kaj solz v mukah rev,
zroč v luno molčečo prelila
ob zibki je mamica mila?
— Nihče ni preštel!*

JOŽE PAHOR

OKAMENELI AJD

Ko se večerno sonce tiho poslavlja ob Bistriške doline, se visoko nad Selcami dvigne mogočna postava moža, ki ima ob strani kij. To je Ajd, skalnat kip, sklesan od gorskih viharjev in neviht. Oživi, zablesti v rožnati zarji, nato pa ga zajame mrak, ki naglo priplava iz doline. Onstran te silne skale, tako pravijo Selčani, je Darejev svet. Ajda in Dareja nihče ne pozna, niti najstarejši ljudje v vasi, vendar živita iz roda v rod.

Bilo je v davnih časih. Mesečina je bedela nad vasjo, ko je otroško vekanje zbudilo kmetiča Goljaka. Razveselil se je. Tako sta si z ženo želela otroka, a ga ni bilo. Zdaj se oglašata. Ali je to mogoče? Ali ni le sanjal?

Kmet prisluhne. Ne, niso sanje, resnica je, otrok joče, nekje čisto blizu joče.

Goljak je vstal, stopil iz hiše, hladna mesečina ga je oblila. Kje si dete, ki kličeš iz noči?

V rosni travi pod jablano je bila košara in v njej otrok, toplo povit. Previdno, s trepetajočimi prsti, a ves vesel je Goljak vzdignil najdenčka in odhitel k ženi. Lep, droban deček je bil, in ko ga je vzela mlada kmetica v naročje, se je umiril in nasmehljaj. »Ne bova več sama,« je vzdihnila žena, »deček bo naš.« V kmečko hišo je to noč prisijala sreča.

Ali Darej ni živel lahko. Komaj se je zavedel, je spoznal, da niso vsi ljudje dobri. Že po njihovih besedah in pogledih je spoznal. In še otroci niso bili dobri; očitali so Dareju, da nima ne doma ne očeta in da ga je rednik pobral na cesti. O, kolikokrat je Darej bežal v samoto in se tam bridko razjokal!

Pa je prišla velika čudovita pomlad. Skrivnosten, vesel glasek je zganil dečka: »Darej, poglej nas, sonca smo ti prinesli!« Rdečomodri pljučnikov cvet je bil spregovoril in za njim narcisa in šipek in še drugi. Darej se je ozrl na jablano, tisoč rožnatih cvetov se je odprlo in mu zaklicalo, naj se nasmeje. Smehljaj mu je preletel obraz in začudil se je: toliko cvetja in vsak cvet drugačen! Čemu je tako?

Potem so prihajala vprašanja, da je bil Darej ves zmeden od njih. Koliko skrivnosti! Ali ne bi mogla človeška roka poseči v vse te čudovite stvari? Drobnost zrnca, mlado drevesce, jablana in cvet in sad in spet zrnca v jabolku in z novo pomladjo novo cvetje! Pozabil je na ljudi, vse njegove misli so se preselile od njih k velikim ugankam. In ko je razmišljal, so se



mu odpirale oči. Šel je v hladno reber in videl, da je jablana drugačna od one v preksončju, šel je ob potoku, pokusil češnje in spoznal, da so sočnejše od onih, ki rastejo v peščeni zemlji. Šel je po dolini navzgor in navzdol, ko je jeseni zorelo sadje, in prihodnjo pomlad je nabral cepičev



prav tam, kjer je jeseni našel najlepše plodove. Rastlina ti je hvaležna, če ji pomagaš, je dejal in cepil drevje od jutra do večera. Pozabil je sovražne poglede in besede sosedov, cepil je vsem naokrog. »Kakšno roko ima Darej,« so se čudili, ko so na jesen obirali sladko sadje. Vse se je spremenilo. Spremenili pa so se tudi oni sami.

Le Ajdu, velikemu kmetu v gornjem koncu vasi, ni Darej cepil drevja. Ni mogel. Bilo je od takrat, ko sta mu s krušnim očetom, Goljakom, orala njivo pod gozdom. Zemlja je bila trda, da je plug odletal. Orač se je mučil, da bi se smilil samemu kamnu. Prišel je Ajd, zapičil palico v zemljo, zarobantil: »Ne boš me varal! Kadar boš prevrgel grudo komolec globoko, takrat ti bom plačal! Delaj!«

Tri dni sta Goljak in posinoveljenec orala in zdaj naj bi začela spet skraja!

»Ne morem,« je dejal kmetič, »nimam več moči, nisem več mlad. Obljubil si mi žita za plačilo; preoral sem ti, vsaj polovico mi daj! Kruha nimamo!«

Ajd je pljunil in odšel s trdim korakom.

»Slepar!« je kriknil Goljak, v njem je zavrelo.

Ajd se je vrnil, stisnil pest in udaril kmeta po obrazu s tako silo, da ga je podrl na tla. Odšel je s kletvino; Dareju pa je bilo, kakor da je udaril njega samega. S težavo se je Goljak vzdignil, nato je izpljunil kri.

»Zakaj je tak?« je vprašal Darej.

»Pol doline je njegove,« je povedal Goljak.

Darej je premišljal. Ajd ima zvrhane kašče pšenice. Z njo plačuje kmete, da mu delajo na polju. Najlepše njive, koder ves dan sije sonce, so njegove; njegove in njegovih prijateljev. Po osojnih rebreh pšenica ne uspeva — tam imajo njivice siromaki! »Tako je bilo,« je dejal Goljak, »in tako bo ostalo, dokler bo stal svet.«

»Zakaj bi moralo biti vedno tako?« se je uprl Darej. »Ali se ne bi našlo pšenično seme, ki bi uspevalo tudi na njivicah, kjer se dolina vzpe-

nja v senčni breg? Ali ni on lani vzgojil jabolk, ki so bila drugačna od vseh? Dolgo zimo in ves njen strupeni mrz so prenesla!

Bilo je res. Mnogo so ljudje govorili o tem. Našli so se, ki so se Dareju posmehovali. Čudak je, so trdili. Nenehno tuhta in stika okoli, zamišljen, da še človeka ne vidi, ki ga sreča. Še zmešalo se mu bo! Ne, nam že ne bo solil pameti!

A bilo je tudi takih, ki so dvignili pest, če je kdo hotel sramotiti Dareja. »Umen je in daleč vidi!« so se vnelali. »Kdo pozna sto vrst trav, kakor jih pozna on? Pa če bi bil tudi bebec,« so govorili, »njegovo srce je lepo, dobrotja je v njem.«



Darej ni miroval. Zbiral je žitna zrna in preiskoval na soncu, v vodi, kako živijo in se razvijajo. »Tri leta,« je dejal očetu, »in pokazalo se bo ali bom vzgojil pšenico, ki bo dozorela tudi na višinah, kjer ni takega žarkega sonca kakor v dolini.«

»Ne boš je vzgojil,« je zavračal Goljak, »prej boš ostarel in opešal!«

»Prej bom osivel, kakor odnehal! Nekaj me sili — moram!«

Tri leta! Ni bilo dovolj; sedem jih je prešlo, da je Darej imel zaklad, pšenično seme, kakršnega si je želel. Dozorelo je, tudi koder ni bilo vročega dolinskega sonca. Srce mu je vriskalo.

Ko je na vrtu presajal sadike, zal mladenič, je vstalo pred njim dekle. Bila je Tanja, Ajdova hči. Kot pastirčka sta se včasih igrala na paši. Potem je Tanja odšla k morju, k teti. Leta so pretekla, zdaj se je vrnila. Opaljena je bila od sonca in rjava kakor zemlja na njivi. »Kakšen cvet!«

se je zavzel Darej in se začudil njenim dobrim očem. »Saj to ne more biti hči odurnega Ajda!« Utrgal je rožo in jo dal Tanji.

Dekle je zažarelo. Pripela si je vrtnico, potem sta govorila o mladih časih, o veselju in sreči. »Zdaj misliš na kruh,« je nenadoma dejala Tanja. Temna slutnja je preletela Dareja.

»Odkod veš?« je vprašal.

»Od očeta. Povedati sem ti hotela: sovraži te. Da ščuvaš siromake, da jim lažeš, kako bo pognala čudežna pšenica in jim ne bo več treba iskati kruha pri njem.«

Dareja je zadelo.

»In ti, Tanja, meniš tudi ti, da lažem?«

»Ne, Darej, če bi mislila kakor oče, ne bi ti bila prišla povedat.« Plašno se je ozrla okrog. »Ne bi smela k tebi... Saj veš, moj oče nima srca... Drugič, če bi bilo še kaj, bo prišel Tur, naš najstarejši hlapec. Le njemu zaupam! Zdrav, Darej!«

Odbežala je, zgoraj, na mostu, se je še obrnila in nato izginila med velikimi poslopji. Tam je bil Ajd, tam so bili njegovi prijatelji.

V vasi je rasel nemir. Kakor bi se vile kače po njej! Darej, brez očeta in imena, obeta ljudem belega kruha, ne da bi se jim še kdaj bilo treba ubijati zanj v potu obraza, kakor je pisano! Bogokletnik! V božje stvarstvo posega, da bi ga spremenil! Kaj, ko bi prišlo maščevanje, kaj, ko bi udaril bič, da ne bi obrodil en sam klas več in bi lakota pokončala prevzetno ljudstvo?

Tedaj se je zgodilo nekaj hudega. Ob svitu kresnega jutra so našli pod mostom ubitega Bizina, tistega hrusta, ki je bil zagrozil, da bo Ajdu porinil v streho rdečega petelina. Dareja je bolelo srce, ubili so mu najzvestejšega prijatelja. Ljudje so govorili, da je ubijalec Tur, silni Ajdov hlapec. Ali je še kdo zaznamovan? Ali je še kdo na vrsti?

Sredi noči je trkanje zbudilo Dareja. Hudo se je ustrašil, bil je Tur, Ajdov hlapec, ki ga je klical. Naj vstane in beži z njim, Tanja je naročila.

Ali je to zanka, je pomislil Darej. — »Ne boj se me,« je dejal Tur, »tudi jaz sem s teboj!« In mu je ponudil prstan, ki ga je pošiljala Tanja, da bo zaupal.

Darej se je odločil. Vzel je sekiro in vrečo pšenice in odšla sta s Turom v temno goro. Ko sta prispela skozi gozdove na planoto, je posvetil mesec. »Ušel si jim,« je povedal Tur, »to noč so te nameravali ubiti.«

Novo življenje je prišlo z njima na planjavo. Darej in Tur sta si tesala dom. Mučila sta se. Sa je bil Tur kakor hrast, a je zvečer padel kakor posekano drevo na ležišče. »Naj bo,« je dejal, »vsaj suženj nisem več.«



Prekopala sta zemljo daleč naokrog, vsejala novo pšenico. Prihajalo je največje vprašanje. Ali bo obrodila na visoki planjavi? Ali bosta imela kruha? Nestrpno sta pričakovala.

Poletje je zažarelo, pšenica zacvela, veter je nosil prašne meglice po žitu, Dareju se je dvigalo srce. Človek te izda, si je dejal, narava ti je zvesta! Na daleč se je zlatilo klasje, beli kruh je dozoreval. Dovolj ga bo za še tako dolgo zimo.

Spodaj v dolini je bila Tanja tiha in žalostna, vse odtlej, ko je moral Darej bežati. Temno jo je gledal Ajd, potem ji je poiskal ženina in zagrozil: »Tega boš poročila! Če ne — boj se moje jeze!« Tanja je jokala.

»Prisilite me,« je dejala, »in vrgla se bom v prepad!« Ajd je zbesnel in pretepel hčer. Komaj so mu jo iztrgali iz rok.

Približal se je poročni dan, bahaški svatje so se zbirali. A Tanjo je vzela noč. Ajd je osramočen divjal, da so se skrivali pred njim. Potem se je osvestil in poslal vohune na vse strani. Čez tri dni je vzel kij in se napotil v goro. Zvedel je, kam je bila prebežala hči.

V večernem soncu sta sedela Darej in Tanja pred hišo, utrujena od dela, ko se je dvignil Ajd iz doline. Bil je ko srdita zver.

»Nesrečnica!« je vzhropel, da je hči vztrepetala kakor bilka. »Poklekni, vzdigni roke in prosí odpuščanja!«

Njegov glas je grmel naokrog. Iz hiše je stopil Tur, silen in mrk. Stisnil je pesti, divje pogledal Ajda. »Tebe naj prosí, ki imaš krvave roke?« je udaril.

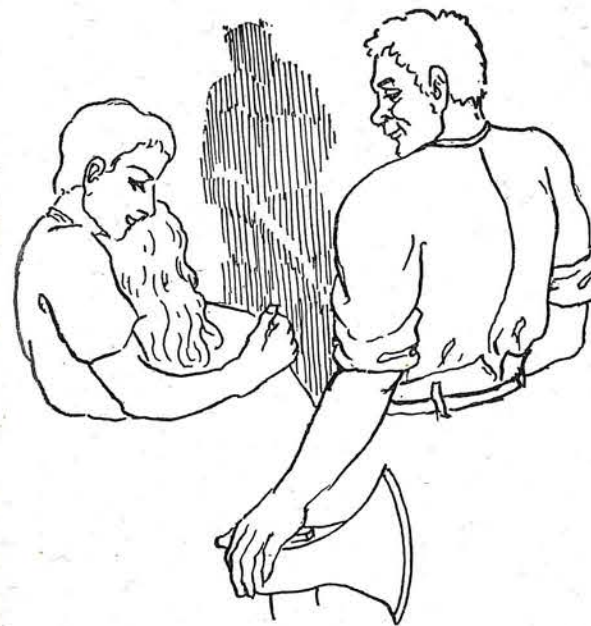
Tedaj je Tanja vstala. V očeh ji je zaplapolalo, vsa je bila spremenjena. »Vi poklekните,« je ukazala, »pred vse tiste poklekните, ki ste jih žalili in teptali toliko let.«

Ajd je zbesnel, nagnil se je daleč nazaj in zavihtel kij.

»Preklet tak oče!« je kriknila Tanja.

Ajd je še videl, kako jo je Darej objel in potegnili k sebi. V istem trenutku mu je omahnila roka s kijem, vztrepetal je, oči so mu osteklenele, sklonil je glavo; pred Tanjo, Darejem in Turom je stala ogromna, mrtva skala. Tiho je tonila v večerno zarjo.

Spodaj v dolino pa je dahnilo olajšanje.



*Simonu*

*Najlepše pesmi pel si domovini,
o vdovi tožni, ki sinove, hčere
objokuje,
nas žive z materno besedo osrečuje,
a delež njen osat so in pelini.*

*Budil si narod, da prelesti
spozna slovenske govorice,
v venec lovorov Ti vijemo cvetlice,
v njih radost naša, naše so bolesti.*

*Te gmajne kraške, drage rožnotihe
s srci Tvoje še slavijo stihe,
vsi slavčki, dragi Slavček, bodo
onemeli,
ko pesmi bodo deve zale, dečki zorni
peli ...*

GREGORČIČU

(OB 110. OBLETNICI)

*O, Tvojo bomo srčno kri škropili
od Jadrana do Soče, Korotana;
v tujem svetu, kjer slovenski se glasi
hosana,
se bodo Tvoje harfe veselili.*

Na nekdanjem Katarinijevem trgu v Gorici raste smreka. Tako samotna je, ker v njeni bližini ni nobenega drugega drevesa. Njene veje pa se zdaj še visoko vzpenjajo v nebo in košatijo nad zeleno trato.

»Spominška smreka« ji pravijo ljudje. Zasajena je bila na istem prostoru, kjer je svoj čas stala nizka hiša. V njej je živel Simon Gregorčič. Iz tiste hiše so ga bili odnesli, ko se je za vselej vračal v planine, kjer je bil nekoč veseli pastir.

Čim so mu pevci odpeli njegovo najljubšo pesem »Nazaj v planinski raj« in se je voz premaknil naprej, je množica ljudi na Katarinijevem trgu popadala na kolena in glasno zajokala.

PO NAŠI LEPI DOMOVINI

Druga pa pravi takole:

Dva peklenščka sta se skregala. Eden je stal na Čavnu, drugi pa na Škratljevcu nad Braniško dolino. Na Čavnu in po Goljakih je prvi imel dosti kamenja okrog sebe. Na tej strani pa so zeleneli travniki, polja in šumeli gozdovi. Škrat na krasnem Krasu je onemu strigel korenček. Pa se oni razjezi in začne metati kar čez Vipavsko dolino kamenje, da je šlo kot toča. V hipu je bilo na Krasu vse polno kamenitih kupov ali griž. Največja na Škratljevcu, ki je po škratih dobil ime. Griže pa so ostale po vsem Krasu in prav velika se je nakopičila južno od Doberdobskega jezera. Ta je pa Debela griža. S teh kupov se je kamenje razvalilo po vseh kraških ogradah.

Še danes morajo ubogi Kraševci to kamenje pobirati z njiv in pašnikov in ga zlagati v suhe zide ali ograde, ki preprezajo vso kraško deželo. Zato pa danes Kras ni po vsem površju kamnit. Več je pašnikov, v dolinah ograd in prijetnih gozdičev. Tako je postal po delu in znoju v burji utrjenih Kraševcev Kras pravi kras naše ljube dežele. Kako je lep v sončnem zatonu, ki zlati bela kraška rebra iz furlanske nižine! Večerni zvon že zvoni z Vrha, Šmartina in se preлива s tistim z Dobrdoha v prelepi spev o tej sveti zemlji. Noč bo kmalu; pohiteti je treba v dol, bomo pa drugič še malo poromali iz vasi v vas po našem goriškem Krasu.

Toplo je že grelo pozno jesensko sonce, ko smo stopali za Gradom v Rubijah po ozki stezi navkreber. Trojica nas je šla gledat jesenske barve na Doberdobsko planoto. Jožko je nosil spredaj torbo z brašnom. Steklenice pa ni bilo treba s seboj, ker smo vedeli, da se nam ne bo tako godilo kot Kristusu in sv. Petru, ki sta pijače prosila, a je nista dobila. Zdaj sva jo pa krevsala, pravzaprav stopicala, s prijateljem Bršljanskim, ki se je venomer čudil lepoti Krasa in si nekaj zapisoval.

Za rubijskem gradom začne — da govorimo po planinsko — vzpon na goriški Kras, pravzaprav na Doberdobsko planoto. Toda nič strahu, saj ne bo plezanja na Triglav. Od 41 m nadmorske točke v Sovodnjah se bo-



mo povzpeli le za dobrih 230 metrov visoko na Vrh sv. Mihela ali, kakor se iz domačih ust sliši, na Debelo grižo.

Glavna cesta, vsaj takò jo kličejo, se v številnih okljukih suče po kraškem pobočju zdaj sem, zdaj tja. Mi jo ubiramo kar po bližnjicah skozi gosto mlado rastje akacij in kostanjev, robide in borovja. Kar malo paziti je treba pod noge, da ne zabredeš na slepo v kak strelski jarek še iz prve svetovne vojne. Križem kražem so globoko vsekani v sivo kraško skalo.

Kmalu se izvijemo iz gošče in pri prvih hišah, Ušje je to, stopimo bolj na plano. Lepi travniki in zorane njive se odpro med gozdnimi rebri. Zajčki preskočijo pot; pravijo pa hrabri lovci, da so tod po pobočjih tudi brlogi divjih prašičev. Nekaj polezanega se vidi med koruzo, zares. Toda le naprej! Niti gobice, ki vsepovsod pod grmi vabijo, nas ne ustavijo. Še nekaj ovinkov po stezah skozi goščo in noga se ustavi na okljuku glavne ceste vrh gabrijske grape. Prelep pogled se odpre na vso goriško ravan. Od nikoder lepši; kot na dlani imaš preprogo zelenih travnikov in rjavih njiv. Tam zadaj pa bele hiše z varuhom goriškim Gradom. Oko plove še više k robovom Trnovske planote, Sv. Gore, Sabotina in zadaj tja k beli piramidi Krna in vrhov v krogu. Od daleč se rišejo v oblake vrhunci Karnskih Alp in belo - rjavih Dolomitov. Zdi se ti, da si na sredi rajskega kroga; kamor pogledaš, ti pokaže drugo, lepšo podobo.

Čas hiti! Še nekaj ovinkov med belimi ogradami. Pastirčka žvegla od nekod. Mukajočo čredo in jagnjeta žene s paše domov. Na planoti smo. Prve bele hiše s širokimi kapi in šternami se pokažejo. To je vas Vrh s Sv. Mihelom pod Debelo Grižo.

Kakor čredica so zmetane kraške suhote med ograde. Tudi tu so kraške posebnosti: cerkev imajo brez tera (zvonika) in hiše brez prave luči. Še vedno morajo prižigati smrdljive petrolejke. Mimo največje stavbe v vasi, ki je šola, te pelje cesta na križpot. Desno se vzpneš na doberdobski »Triglav«, na vrh Debele Griže, kjer stoji spomenik padlim vojakom iz prve svetovne vojne. Velikanski rovi z žreli za topove so odprti na vse strani. Tu je bil »slovenskih fantov grob«, kot poje narodna pesem. Tu te pretresajo mrzle misli o človeški hudobiji in moriji. Zato kar ven pod žarko sonce, ki pali beli kraški kamen. Kako lep je pogled po vsej doberdobski planoti! Kakor v mehki zibki leže vasice in travniki, pa redke doline z rodovitno rdečkasto rusico ali jerovico, ki rodi nekaj krompirja in nekaj sirka za polento. Če Bog da srečo, bo za Kraševčev trud tudi kak grozd terana.

To lepo zibko varujejo proti Dolu domači vršički; Brstove nad Devetaki, Stublje nad Mikoli in Poljanami ter daleč tja nad Doberdob Kuclji in Rusi školj z vrhom Gradina. Nič se nisva z Jožkom začudila, ko je gospod Bršljanski zapel vzhichen nad to prirodno lepoto:

*»Med gmajnam, ogradami podoba
slovenske razcvetela je vasice,
suhote bele, rožnate gredice,
ponosno ljudstvo Doberdoba.«*

Spuščali smo se mimo Škofnika nad vrhovskim pokopališčem k cesti, ki pelje na Martinščino mimo lepo zasajenih borovcev. Med vejami šumi veter večno pesem o kraških goličavah, spodaj pod cesto pa enakomerno šviga kosa in meče zadnjo otavo v ograbke. Prvi hip se nam je zdelo, da ni po vsej ravnini nič živega, le šum borovcev in čiv-čiv kosičev. Pa ugle-daš skoro za vsako ogrado in za vsakim ovinkom ženske in otroke. Ta pase, oni trebi senožet, starejši kosijo ali kopljejo. Mlajši so pa na delu v Tržiču, kjer se vrte kolesa in stroji. Brhka in ožgana dekleta se vračajo s Tržiča in Ronk na kolesih z mlečnimi vrči. Vsega se je treba v teh vaseh lotiti, da je za davke in obleko, ker še komaj za polento in skuhno vrže skopa kraška njiva. Srečni tisti, ki imajo kaj njiv doli v »Laškem«, v Furlanski ravnini.

Mimo Črncev, kjer pa niso doma zamorci, le vsi nosijo priimek Čer-nic, koračimo nizdol kar po bližnjicah v smeri na Poljane. Sonce že pošteno žge in čriček še vedno poje. V tem valovitem svetu, polnem kraških dolin in suhih ograd, se kar hitro zgubiš, ker je za vsakim ovinkom križ-pot. Domačini se že spoznajo in uberejo pravo bližnjico.

(Se nadaljuje)

SKALAR FR.

ž
a
b
a



*Da črke čitat bi se naučila,
naočnike si žaba je kupila.
Čita, čita brez napak:
Rega, rega, kvak, kvak, kvak.*

*Pismenko »i« zdaj v knjigi sreča.
Prav taka je goreča sveča.
Mirno čita novi znak:
Rega, rega, kvak, kvak, kvak.*

*Začetnico je žaba dovršila,
vse črke se je dobro naučila.
Glasno čita z glavo vznak:
Rega, rega, kvak, kvak, kvak.*

KAPITAN *Peter*



GUSARSKA ZGODBA, KI SE DOGAJA MED DEVINOM IN LABINJEM.

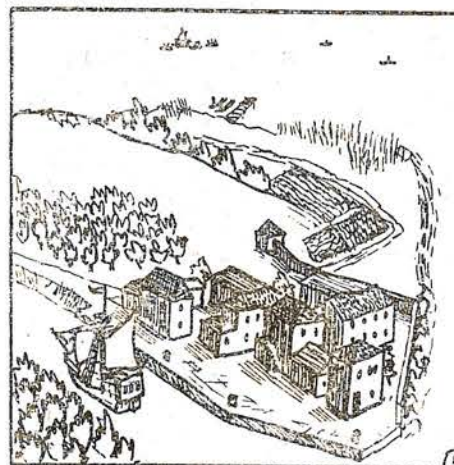
Napisal Vladko Kogoj
Ilustriral dijak Samo Pahor



9. Toda z jadrnice ni stopil njen oče, temveč njegov prijatelj Jakob Možina.



10. Sosedje, ki so se zgrnili okrog njih, so pripovedovali o nesreči, ki je zadela Anko.



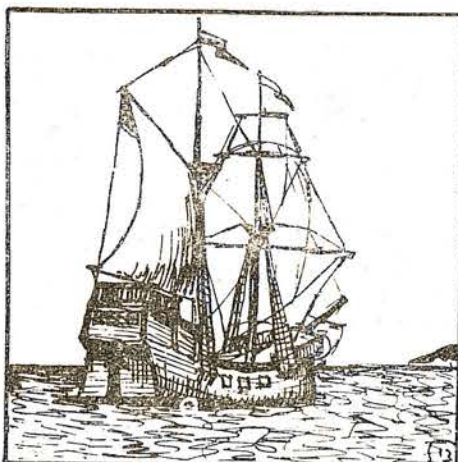
13. Po dolgem jadranju sta dospela do njegove domačije ob izlivu Timava.



14. Ko je Jakobov sinček Peterček ugledal Anko, jo je prijel za roko in ji govoril, kako se bosta igrala.



11. Jakob jo je dvignil v naročje in ji dejal, da jo povede s sabo na svoj dom.



12. Vzel jo je s seboj na jadrnico, da jo povede k svoji ženi in sinčku Petčku.



15. Ob obali sta pasla kozo, se pogovarjala in kovala načrte.



16. Petrovi starši so z veseljem gledali, kako doraščata in upali, da nekoga dne postaneta mož in žena.



ANICA POŽAR

Kot očka moj

*Ko pasli nekega so dne,
naš Drejček, Jožek in Francé,
je vsak od njih načrt skoval,
kar bi v življenju rad postal.*

*Ko velik bom, bom v mesto šel,
si Jožek je roke pomel,
letalec bom, da bom lahko,
visoko spenjal se v nebo.*

*»Jaz general bom,« dé Francé
in urno skoči na nogé,
»bom rod svoj branil, se boril,
če bo potreba kri prelil.«*

*Poslušaj Drejček, zre okrog,
on ljubi trate, temni log
in polje, koder cvete mak,
škrjanček se dviguje v zrak.*

*Ko reče mu tedaj Francé,
naj svoj načrt še on pove,
je Drejček mirno le dejal:
»kot očka moj, bom kmet ostal.«*

IVAN TEUERSCHUH

JAKEC, TAKO PA NE GRE!

Jakec, Jakec! Povsod Jakec: doma, v šoli in na cesti. Povejte nam, kdo pa je ta Jakec? Saj res, saj vam ga še predstavil nisem.

To je sosedov sinko, ki obiskuje šele tretji razred osnovne šole pa je že vseh muh poln. Spoznali ga boste po nizki rasti, rdečih licih, navihanih, temnih očeh in po raztrgani torbi, iz katere kukajo knjige in zvezki. In še nekaj: v šoli je med zadnjimi v pridnosti, doma in na cesti pa med prvimi v porednosti.

Veste, kakšno je zadnjič zagodel? Kar odkrito vam bom povedal, da boste vedeli.

Brž ko je pritekkel iz šole, se je zaletel v svojega sošolca Jožka in ga pričel obdelovati s torbo, vmes pa je na vse grlo vpil: »Tožljivec, tožljivec, zakaj si me zatožil, da sem razbil šipo?«

Ubogi Jožko je planil v jok in na mah se je zbrala okoli njega gruča ljudi, ki ga je pomilovala in obsojala porednega Jakca. Seveda jo je grešnik takoj popihal, da ne bi padla kaka zaušnica.

Pa to še ni vse. Ko je tekel proti domu, se je zaletel v nekega starega gospoda, ki je počasi korakal po pločniku. Ali mislite, da se je Jakec kaj oprostil? Kaj še! Brez besed je zdrvel po sredi ceste proti svojemu cilju. Gospod je od bolečin zastokal, zmajal z glavo in rekel: »Tak divak!«

Jakec, Jakec! Ali si predstavljaš, kako bi zgledalo na cesti, ko bi vsi ljudje dirjali sem in tja in se vmes še pretepali?

SLAVA PAHOR

ČESA BORIS NE VE

Boris, to vam je dečko! Nobeno vprašanje ga ne spravi v zadrego, naj bo resno, ali šaljivo. Navihanih je Boris! Z napol zaprtimi očmi, držeč v hlačnih žepih roke, motri koga bi ujel in kako bi ga spravil v zadrego. Ko je nekaj stuhlal, se mu od zadovoljstva raztegnejo ustnice skoro do ušes. Součenci, ki mu v šaljivosti niso kos, se maščujejo s tem, da ga sprašujejo poštevanko, ker vedo, da nista ravno prijatelja.

Pa se je znašla hudomušna Milica, ki je Borisa ugnala. Poslušajte kako!

Nekega dne je bil Boris posebno nervozen, siten, kot se navadno pravi.

»No, kaj ti je? Kako sediš, kam gledaš?« Nič ni zaleglo.

Šolska torbica je bila ta dan takoj pod roko in Boris prvi pri vratih. Torej domov ga nekaj vleče!

»Boris, kako si nestrpen! Kaj neki te čaka doma?«

»Štrukelj, štrukelj, ki ga je spekla mama.«

»No, da, prav imaš, za štrukelj se spleča pohiteti. Razumem te. Le teci, da ne zamudiš!«

Boris je tudi dobrega srca in štruklja ni hotel jesti sam. Nagnil se je k Milici, mali, drobčkani sošolki in jo povabil:

»Greš, Milica, k meni domov, dobila boš velik kos štruklja. Ne vem, če je že pečen, malo boš počakala.«

»Ne grem, Boris, mama bi me čakala, ne smem. Ko bo pečen, mi telefoniraj.«

Boris je telefoniral, a Milica ni smela nikamor.

»Kakšen je bil štrukelj?« je vprašala naslednji dan.

»Dober, zakaj nisi prišla, saj sem te klical.«

»Hm, klical! Smela nisem. Čakala sem, da mi ga pošlješ po telefonu.«

»Po telefonu? Kako pa se to napravi, da ti ga bom drugič poslal?«

»Eh, kako! Pa pravijo, da vse veš. Nič ne veš, če tega ne veš. Štrukelj kratkomalo zaviješ in ga privežeš na telefonsko žico. Čim večji je kos, tem hitreje gre naprej.«

»No, če nočeš danes k nam, ti ga prihodnjič pošljem po telefonu.«

Milica, drobna in mala, je le s silo krotila smeh.

Slava Pahorjeva je zadnja leta spet učiteljevala v Trstu. Nekaj mesecev preden se je za vselej poslovila od nas, je poslala uredništvu »Galeba« pričujoči prispevek. Njeni učenci se je gotovo s hvaležnostjo spominjajo.

V. J. K.

VETER IN DREVO

Veter se je zaganjal v vrh mogočnega drevesa in metal na tla suhe veje.

Drevo je tožilo: »Veter, veter, zakaj si tako nasilen? Pusti moje veje pri miru! S suhim vržeš na tla tudi kako svežo.«

Veter se je malo umiril, nato je odgovoril drevesu: »Nikar ne toži, tudi če ti odleti kaka sveža veja; Reveži jih hodijo pobirati in jih bodo vsaj našli nekaj več. Ljubo drevo, kaj prav nič ne pomisliš, kako je zima trda z reveži?«

Veter je spet zapihal, a še močneje kot prej.

Od tedaj se drevo ni več pritoževalo. Le ječaje je prenašalo njegovo nasilnost.

MITJA VOLČIČ

Trije goli

Ko ste med počitnicami na bližnjem travniku igrali nogomet, so se gotovo v vašem moštvu vsi potegovali za mesto srednjega napadalca ali vsaj za vratarja. Vse drugo je bilo nezanemljivo. Devet igralcev se bori, samo dva pa odločata o usodi enajstorice in to je prav gotovo imenitno. Vratar brani svojo mrežo, srednji napadalec pa navadno zabija gole (pri odraslih sicer včasih zvezi ali krili zabijeta več golov, kar pa pri začetnikih ne kviri ugleda centerforov). Ni čudno torej, da so najbolj zanimivi spomini tistih, ki so gole zabijali in igralcev, ki so se v vratih z vsemi štirimi otepali teh žog. Zlasti danes, ko so tri skromne črke 1, x, 2, nadomestile številke pri loteriji in se stare tete zanimajo bolj za formo domačih enajstoric kot za sosedine sanje.

Izbrali smo si tri slavne igralce, ki jih gotovo poznate po imenu in smo jih tudi v Trstu že videli; in ker je po vsem svetu mnogo takih spominov, lepih in grdih, ni izključeno, da se ne bomo na to še povrnili in pogledali še drugam. Trojica nam bo opisala svoje najdražje gole:



kot mačka, a žoga gre mimo njegovih rok v gol. Udarec je bil neubranljiv in tako točen, da Nielson ni mogel ničesar.

STJEPAN BOBEK, junak stotih tekem, je na svoji nogometni poti zabil toliko golov, da se le težko spominja vseh, ki so bili lepi. A eden mu je le ostal v spominu. O njem pripoveduje: »Zgodilo se je na gostovanju po Angliji in sicer smo igrali proti enajstorici Hull City. Stanje v drugem polčasu je bilo 1:0 za Partizana. Čajkovski mi poda z desne žogo pred gol. Istočasno sva se pognala za njo moj angel varuh Franklin in jaz. Čigava bo? Padala je med nama. Pomislil se: še trenutek in zaletela se bova drug v drugega in ugodna prilika bo izgubljena. Kaj storiti? To mi je šlo po glavi v desetinki sekunde, ko je žoga bila le še nekaj decimetrov od zelenega travnika. Dvignil sem nogo, se dotaknil v zraku žoge, jo v blagem loku prevrgel preko Franklina. Ta se je zaletel proti točki, kjer je pričakoval, da se žoga dotakne zemlje, da se ni mogel ustaviti. Obšel sem ga, nemoteno pomeril v mrežo in dosegel gol. Gledalci so ploskali, Franklin pa mi je čestital, da sem ga tako povlekel za nos.



In končno še FRANE MATOŠIČ. Čeprav je prvič nastopil v državni reprezentanci že leta 1938. (8. februarja, tekma Jugoslavija : Romunija, 1:0), spada še danes po šestnajstih letih med glavne stebre Hajduka. Franetov najdražji gol je bil dosežen v tekmi Hajduka proti angleški vojaški reprezentanci. Bilo je to 7. oktobra 1944 in v okolici Splita so še divjali boji. A pustimo, naj pripoveduje Matošič!

»Prodor v tretji minuti, osvobodim se srednjega krilca; tečem proti голу. Oddaljen sem petnajst metrov, štirinajst, trinajst, še en korak; pomerim, zaprem oči, streljam. Takoj nato hlastno pogledam, vidim vratarja, kako plava v vodoravni legi po zraku, a roke so mu prekratke. Žoga gre v mrežo. To je bil edini gol tekme in ker je bilo prvič po dolgih letih, da sem igral v svojem Splitu, tudi najdražji.«

Filmski obzornik

Tudi v Trstu smo gledali zabavni slovenski film iz dijaškega življenja »Vesna«. Glavno vlogo v njem je igrala študentka gradbeništva na ljubljanski univerzi Metka Gabrijelčičeva. S to svojo prvo filmsko vlogo je dosegla zelo velik uspeh in predvsem priljubljenost pri jugoslovanski filmski publiku. Prejela je na tisoče pozdravnih pisem in kjerkoli je v Jugoslaviji prisostvovala predstavi filma, so jo navdušeno pozdravljali. Pri vsem tem je ostala Metka Gabrijelčičeva tako preprosto in skromno dekle, kakor je bila predno so jo odkrili za film. Ko sva se po beograjski premieri (kjer je bilo navdušenje zanjo še posebno veliko) vračala v Ljubljano in se zgodaj zjutraj našla v jedilnem vagonu, sva se pogovarjala o filmskih ljudeh in o vsem, kar je navadno zvezano z njihovim življenjem. Tedaj mi je zaupala, da se nič dobro ne počuti sredi vsega tega zanimanja zanjo in da je sama pri sebi sklenila, da ne bo več nastopala v filmu, pač pa študirala svoje gradbeništvo.

Zdaj pa se je obrnilo drugače. Hrvatski režiser Branko Bauer, ki je režiral po povesti Toneta Seliskarja »Bratovščina Sinjega Galeba«, mladinski film »Sinji galeb«, je Metko Gabrijelčičevo povabil, da sprejme glavno žensko vlogo v njegovem novem mladinskem filmu »Milijoni na otokih«. To je zgodba o treh mladih fantih, ki so na športni stavi zadeli mnogo denarja in so z njim odšli na morje, da bi tam kupili ladjo »Sinji Galeb«. To bi jim

tudi uspelo, da niso padli v roke skupini pokvarjenih dečkov, ki jih vodi »Tiger«. Pred njimi jih obvaruje učiteljica Vera, a vkljub njeni pomoči niso mogli obvarovati denarja. S torbo, v kateri je bilo njihovo bogastvo, je padel mali Duško preko skal v morje. Težko poškodovan je ležal v bolnišnici in naši trije junaki so sklenili denar pokloniti za njegovo ozdravljenje. Metka Gabrijelčičeva igra v filmu, ki ga snemajo pri Cavtatu blizu Dubrovnika, vlogo učiteljice Vere. Z njo pa nastopajo tudi priljubljeni Tomica iz filma »Sinji Galeb«, ki se piše Radovan Vučković. Igra malega Duška in prepričani smo, da bo zopet zaigral prav tako lepo, kakor v »Sinjem Galebu«.

Tako se je Metka Gabrijelčičeva znašla zopet pred filmsko kamero (poprej je opravila že vse izpite na univerzi), zaradi česar smo zadovoljni vsi: filmski ljudje, ker Vesna le ni bila njena prva in zadnja vloga; številni njeni prijatelji, ki so jo vzljubili; pa tudi Metka sama, ki mi je malo pred snemanjem zaupala, da si je želela stopiti zopet pred filmsko kamero.

Film »Poslednji most« je letos dobil največ nagrad, pa tudi po obisku je med prvimi v Evropi. Nedavno si ga je ogledala Ingrid Bergmanova in izjavila, da je videla le malo takšnih dobrih filmov. Med drugim so mu podelili tudi Selznickov zlati lovorjev venec. V.M.

ANICA KALAN

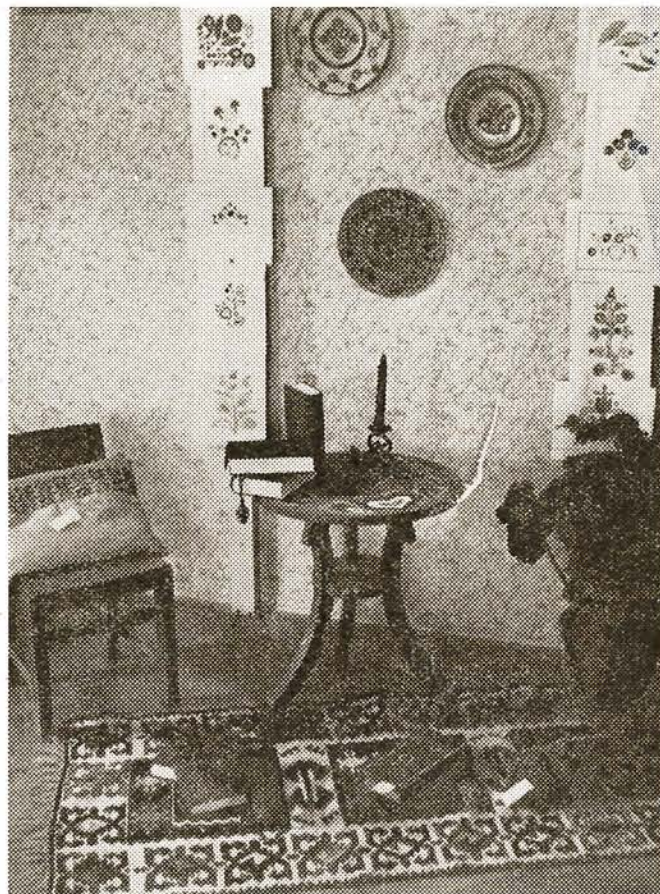
za pridne roke

Rada bi Vam dala nekoliko navodil, kako lahko z malimi stroški olupšate svoja stanovanja, pripravite srčkana darila za vašo mamico, teto in za vse one, ki jih imate radi. Treba je za to dobre volje, nekoliko potrpljenja in dobro merico natančnosti. Vaš trud bo obilo poplačan, ko boste videli, kakšno mojstrovino so izgotovile vaše spretno roke.

Stena sobe je preveč gola. Okrasite jo! »Kako?« boste vprašali. »Slike so predrage.« — Le poslušajte!

Nabavite si kos kompensata v debelosti 3-5 mm. Začrtajte si na les oblike slike: pravokotnik, kvadrat ali krog; poljubna je oblika, poljubna velikost. Ko ste lesu dali željeno obliko, ga dobro zgladite z drobnim steklenim papirjem. Pazite pri tem, da ostanejo robovi lepo ostri in ne zaokroženi. V drogeriji kupite list želatine. Majhen del tega lista raztopite v topli vodi (dovolj je pol kozarca). S to raztopino namažite les in počakajte, da se dobro vpije in posuši. Najbolje bo, da nadaljujete z delom drugi dan.

Sedaj preidimo k sliki! Preskrbite si kako originalno risbo naših starih kranjskih kožuhov (Sičev album). Če ste dobri risarji, jih po originalnih predlogah lahko sami sestavite. Ko je risba izgotovljena, jo prerišite s črnilom ali tušem na oljnat papir. Če je les svetle barve, položite nanj list modrega kopirnega papirja, nanj pa list s prerisano risbo. Prav na lahko, da ne zamažete lesa, prenesite risbo na les. Ponavljam, prav nalahko, da se bodo obrisi slike komaj poznali. Če pa imate temen kompensat, vzemite bel list kopirnega papirja.



In sedaj na delo s čopičem in barvami! Priporočljive so vodne takoimenovane »Tempera barve«, po možnosti nemške znamke. Barva naj bo gosta, čopič droban, a dobre vrste.

Naslikalj ste torej sliko in kar lepa se vam zdi. Da, barve so sveže, vse obrbne črte so lepo, natančno izvlečene, a manjka še zadnja poteza, še »zadnja roka«. Vso sliko moramo položiti, lakirati. V drogeriji dobite že pripravljen lak. Vzemite onega, ki je sestavljen na alkoholni bazi, ne na oljnati. Prelakirati morate najmanj dva-

krat. Ko lakirate prvič, prilijte lažo nekoliko terpentina, da ga razredčite. Počakajte, da bo lak popolnoma suh, nato pa še enkrat čez sliko s čistim lakom. Rabite za to delo velik, ploščat čopič, da vam pojde hitro izpod rok, ker se lak kar sproti suši.

In slika je končana.

Opisala sem vam potek slikanja na les. Koliko lepih reči lahko izgotovite na ta način. Oglejte si sliko na desni! Tam vidite malo, okroglo mizico. Bila je preprosta, ne-

lakirana mizica, več kot dvajset let stara. Prinesla sem jo v šolo in moji učenci so jo temeljito zgladili, da se je les kar svetil, narisali smo risbo s stiliziranim narodnim motivom in nato so fantje in deklice (V. razred) kar tekmovali, kdo bo slikal. Na razstavi so s ponosom ogledovali svoje delo in želi pohvale.

Glejte, kaj takega izvrši lahko vsakdo izmed vas, če ima le smisel za barve in veselje do dela. Poskusite in zadovoljni boste nad svojo mojstrovino!

MLADINA PIŠE

MOJA LUTKA

Svojo prvo lutko sem dobila za svetega Miklavža. Imela sem eno leoto. Ime ji je Marija, je plavolasa, ima modre oči in lepe, rdeče ustnice. Imam še druge lutke, a Marija mi je najljubša. Če le morem, se rada potigram z njo. Oblačim in preoblačim jo z oblekami, ki jih je sešila moja mama.

Kozovel Vera

II. razr. osnov. šole UI, Donadoni

NAŠE MUCE

Imamo štiri mucke. Ena je mamičica, ena pa babica. Ostali dve pa sta mladi. Ko sta bili še majhni, sta se skrivali na podstrešju. Njuna mamičica jima je nosila miške in drugo hrano. Ko sta bili že nekoliko večji, pa sta prišli sitnarit v kuhinjo.

Morel Joško

II. razr. osnov. šole UI, Donadoni

KRALJICA IN OSEM OTROK

Nekdaj je živela kraljica, ki je imela osem otrok. Nekega dne je poslala starejšo deklico po svetu iskat zlati čevelj. »Ta čevelj ima star mož, ki živi v neki jami. Ta jama je zelo daleč od naše dežele. Tam, kjer prebiva ta človek, so same živali. Ker je ta mož samo z živalmi, ne more govoriti. Če hočeš vzeti zlati čevelj, moraš ubiti tega moža.«

Deklica je to poslušala in je jokaje odšla po svetu. Tako je imela kraljica še sedem otrok. Drugo deklico je poslala po svetu iskat zlate cvetlice. Te cvetlice so bile daleč od nje in jih ni bilo treba devati v vodo. Te cvetlice je bil prinesel oče, a drugi dan so jih ukradli tatovi. Deklica je zelo vesela odhitela po svetu.

Kraljica ni poslala nobene hčere več od doma. Prva deklica je prišla domov vsa raztrgana in umazana. Čevelj je držala v roki, a nenadoma ji je padel na tla in se razbil. Druga deklica pa se ni vrnila več. Tako je ostala kraljica s sedmimi otroci.

Stoka Magda

I. razr. Str. trg. tečaja Prosek

MOJE POČITNICE

Počitnice sem zelo lepo preživel. V koloniji sem bil v vasici Enna, ki je oddaljena 42 km od mesta Vicenze (Italija). Vasica, v kateri je bila kolonija, leži na pobočju visokega hriba, okoli in okoli pa je obdana z visokimi gorami. Hodili smo na izlete in izprehode. Obiskali smo krasen spomenik padlih Italijanov iz 1. in 2. svetovne vojne in bili smo tudi ob velikem italijanskem jezeru Lago di Garda. To je kratek opis

mojega življenja v koloniji, seveda pa manjka še marsikaj.

Zvedel sem, da bo izšel nov list za mladino in sicer Galeb. Z radovednostjo sem kupil izvod. Res mi je ugajal. Najbolj pa mi ugajata dva spisa in sicer spis o nogometu in filmski obzornik.

Pasarit Milan

III. razr. Str. ind. tečaja Dolina

GALEBU V TRSTU!

S presenečenjem sem dobil prvo številko. Slika na naslovni strani vsem ugaja. Prečital sem ga z velikim veseljem. Škoda, da nima več strani. Najbolj mi ugaja pripovedka Levovi naočniki. Ker sem našel tudi pisma učencev, sem se odločil, da Ti pišem tudi jaz. Zanimivo je tudi in poučno, kako so iznašli film. Ker mi je prva številka že precej razbistrila um, se zahvaljujem izdajatelju te revije in mu tudi zaupam, da nepotrpežljivo pričakujem drugo številko.

Plahuta Slobodan

V. razr. osnov. šole v Nabrežini

DRAGI GALEB!

Z velikim veseljem smo sprejeli Tvojo prvo številko. Je zelo zanimiva in vsebina je vsem ugajala. Posebno nam je ugajal prvi del Kapitana Petra. Upam, da bo tudi v prihodnjih številkah enako zanimiv. Križanka pa nam je delala preglavice. Z velikim trudom smo jo rešili, a nismo gotovi, če je rešitev pravilna.

Z radostjo v srcu pričakujemo drugo številko in upamo, da bo še lepša od prve.

Pozdravlja Te

Godnič Neva

učenka V. razreda v Nabrežini

BORIS NA VSEH PLANETIH
(Šaljiva zgodba)

Boris leteči krožnik je iz lesa naredil in vanja zares motor je zabil: Poletel je v zrak in za njim še tristo zgag in srak. Boris je skozi vsemirje letel in je kakor sraka pel. Prispel je na Neptun in tam ga je sprejel Svarun. Dal jesti mu je Svarun in Boris je odpiral kljun. Na Neptunu čudne so stvari in, glejte, kaj se godi! Neptunovci so zakurili in Borisu lase so populili. Vsi Neptunovci so mu jezik pokazali in s katranom namazali. Boris hitro zbeži in se na Jupitra zaleti. Tu pa so drevesa kakor črevesa. Tedaj pa Boris zaspi in glasno zasmrči. Ko je sonce zašlo, Borisa nikjer več ni bilo. Na Uranu se je znašel, in je dobil res hud kašelj. Ko na Zemljo pridrdra, debelo oko ima.

Strajn Lucijan

III. razr. Industr. teč. Dolina

DRAGI NAŠI MLADI DOPISNIKI

Zelo smo bili veseli Vaših dopisov in risb, le škoda, da imamo premalo prostora in nismo mogli vseh objaviti v tej številki. Oglasite se še s kakšno zgodbico ali sliko in ne pozabite pripisati svojega imena, šole in razreda, ki ga obiskujete, kakor se je to zdaj zgodilo nekaterim.

Prav pristrčno Vas vse pozdravlja
uredništvo Galeba

POSETNIKA

ZRNIK NADO

Kaj je ta gospod?

KRIŽANKA

1. Nosi roge
2. Del kuhinjskega ali sobnega pohištva (v četrtem sklonu ednine)
3. Ime mladinske revije
4. Staro gledališče
5. Strupena rastlina

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 1 | | | | | |
| 2 | | | | | |
| 3 | | | | | |
| 4 | | | | | |
| 5 | | | | | |

MLADI UGANKARJI POZOR!

»Galeb« razpisuje veliko nagradno tekmovanje. Trije zmagovalci, ki bodo poslali do 15. januarja pravilne rešitve vseh naših ugank in ki bodo poleg tega imeli srečo, da jih bo določil žreb, bodo dobili lepo mladinsko knjigo. Vsi ostali, katere bo žreb izpuštil pa bodo videli svoje ime natisnjeno na častnem mestu med onimi, ki so vse uganke pravilno rešili. Hitro na delo in obilo sreče!

KRIŽANKA PREPROGA

1. Sem fižolu res sorodnik
2. Kraških borov sem predhodnik
3. V svetopisemskem sem rodu
4. Sem suženj, ploskve kraj
5. Povzročam bolečine marsikdaj med seboj vsi dvotretinjsko smo v srodu

| | | | |
|---|--|--|--|
| 1 | | | |
| 2 | | | |
| 3 | | | |
| 4 | | | |
| 5 | | | |

UGANKE

Dolga kača v svet prodira,
tu in tam ljudi pobira;
piska, ko jih vse požre,
a nobenega ne sne.

Jezike zemlje znam, učim
nikdar se ne baham, molčim
in vendar mnogo vem;
molčim in vse povem
marljivim, pridnim, vsem ljudem.

Čudna riba v morju plava,
se na površju pozibava,
tuli, žvižga in še pipo, spak, kadi;
nikdar več ne vzplava,
če se enkrat potopi.

Peroti dvoje, nog dvojica
in kljun in rep kot repatica;
letim čez plan in grič
in vendar nisem ptič.



TRGOVINA JESTVIN
PEKARNA IN SLASCIČARNA
OPČINE - Narodna ul. 57 in 63
Telefon števil. 21-046

ZORA ČOK



Cvetličarna

Švagelj Anica

OPČINE - Proseška 33 - Tel. 21-4-82

Trgovina jestvin

ŠKABAR JOSIP

OPČINE - Narodna. 42 - Tel. 21-0-26



Gostilna Veta



OPČINE - Proseška 33

Gostilna Šimonič

OPČINE
Narodna ul. 39
Telef. 21-0-53

TVRDKA

Kerže

USTAV. L.1866

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO

TRST

PIAZZA S. GIOVANNI 1
TELEF. 35-019

Emajlirani štedilniki in peči najmodernejših oblik na vsa goriva - Popolna oprema za kuhinje, jedilnice, restavracije, iz emajla, nerjavečega (Inox) jekla itd. - Električni likalniki, sesalci za prah, pralni stroji, grelci za vodo, hladilniki, dekorativni predmeti umetne obrti, od keramike do brušenega kristala - Lestenci ter vseh vrst električnih luči, klasične in moderne oblike.

TVRDKA

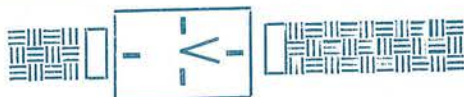
Mario Martelanc

IMPORT - EXPORT

Sadja in zelenjave. Prodaja medu, lastno čebelarstvo v Sesljanu

TRST, ul. Valdirivo 13, tel. 36155

URARNA
IN ZLACARNA



Karel Mikolj

TRST - CAMPO S. GIACOMO ŠTEV. 3 - TELEFONO 95-881



NE NA SPLOŠNO IN PODLOGE

SRAJCE
PLETENINE
NOGAVICE
MOŠKO IN
ŽENSKO
PERILO,
PLATNO, BRI-
SAČE, TRANI-

**EMPORIO
BARRIERA**

TRST - Ul. Oriani 7, - Tel. 94-457

**ELEKTRO-INSTALACIJSKO
P O D J E T J E**

Sprejema vsa popravila
in naročila za instalacije
električnih napeljav.

Ambrožič Milan

TRST - Ul. Boccaccio 16, telefon 29-322

**DOBRO ZNANA
TRGOVINA ČEVLJEV**

TELEFON 31-198

Gec

Ima v zalogi od najpreprostejših do najfinejših čevljev za moške, ženske in otroke. Ročno izdelani kvalitetni čevlji najnovejših vzorcev. CENE ZMERNE!

V R O J A N U, TRG TRAI RIVI ŠT. 2

IMPORT TECHNÀ EXPORT

TRST - UL. FABIO FILZI 17-1
TEL. 35-907 - TELEGR.: TECHNALUIN

Tvrdka

SILA JOŽEF

UVOZ
IZVOZ

VSAKOVRSNEGA LESA ZA PREDELAVO IN KURJAVO TER JAMSKEGA LESA

TRST - ULICA FABIO FILZI 23 - TEL. 37-004